

ÖZET

Projemizin temel amacı, yaşamın kaynağı olan suyla ilgili farkındalık yaratmaktır. Bu projede suyu birçok açıdan ele alarak atasözleri, deyimler ve çeşitli bilgiler aracılığıyla geçmişimizden günümüze suya verdiğimiz önemi ortaya koymayı amaçlamaktayız.

Projemizin temelini oluşturan yöntem, su okuryazarlığını artırmak amacıyla detaylı bir literatür taraması ve lise öğrencilerinin su konusundaki bilgi düzeyini belirlemek üzere yapılan bir anket çalışması ile başlamıştır. Literatür taraması, suyun yaşamdaki merkezi rolünü anlama ve su okuryazarlığı alanındaki mevcut bilgileri derinlemesine inceleme amacını taşıyarak, projemizin teorik temelini oluşturmuştur. Anket çalışması, öğrencilerin su konusundaki bilgi eksikliklerini belirleme amacı gütmüş ve genel olarak ortaokul düzeyinde su okuryazarlığı seviyelerinde bir açık olduğunu ortaya koymuştur. Bu tespit, projemizin su okuryazarlığını artırma amacına yönelik bir ihtiyaç olduğunu fark etmemizi sağlamıştır. Bu analizler doğrultusunda projemizde suyu; atasözleri, deyimler ve kültürel bağlam üzerinden ele alarak, öğrencilere suya olan duyarlılığı artırmak için etkili bir materyal geliştirmeye karar verdik. Bu materyal, su ile ilgili atasözleri ve deyimleri içererek kültürel mirası canlandırmayı, öğrencilere geçmişten günümüze suya olan derin bağımızı hatırlatmayı amaçlamaktadır. Su okuryazarlığını insanların öğrenebileceği en kolay yöntem su şişelerinin üstünde bu bilgilerin yer almasıdır. Bu alanda bir çalışma olmadığı fark edilmiş ve “Su Dili” geliştirilmiştir. Su şişeleri için tasarlanan etiketlere Braille alfabesiyle yazılan metinler ve sloganlar eklenmiştir.

Bu yöntem, su okuryazarlığı konusundaki bilinci artırma ve toplumsal bir etki yaratma hedefimize ulaşmamızı sağlamaktadır. Projemizin uygulanabilirliği ve etkisi açısından, önerimiz su okuryazarlığı programlarının okullarda daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesi ve kültürel bağlamın güçlendirilmesidir. Bu, su konusundaki bilinci artırmak adına sürdürülebilir bir yaklaşımın benimsenmesine katkıda bulunacaktır.

Anahtar kelimeler:Su, Su Okuryazarlığı, Suyun Önemi, Braille alfabesi

PROJE RAPORU

1. AMAÇ

Projemizin temel amacı, yaşamın kaynağı olan suyla ilgili farkındalık yaratmaktır. Suyun

hayati önemini vurgulayarak, su döngüsünün işleyişi, sürdürülebilir yönetimi ve korunması konularında toplumu bilgilendirmeyi hedefliyoruz. Bu projede suyu birçok açıdan ele alarak atasözleri, deyimler ve çeşitli bilgiler aracılığıyla geçmişimizden günümüze suya verdiğimiz önemi ortaya koymayı amaçlamaktayız. Projemizin bir özelliği de suya dair kültürel bağlamı güçlendirmek. Atasözleri ve deyimlerle, suyu sadece bir doğal kaynak olarak değil, aynı zamanda kültürel bir miras olarak da ele alıyoruz. Bu sayede, suyla ilgili zengin bir geçmişi hatırlatırken, aynı zamanda gelecek nesillere suya olan derin bağımızı aktarmayı amaçlıyoruz. Ayrıca, projemizin erişilebilirliğini artırmak adına Braille alfabesini kullanıyoruz. Su şişelerine dokunarak ulaşılabilen bilgilerle, görme engelli bireyleri de su okuryazarlığına katkıda bulunmalarını sağlıyoruz. Bu, projemizin kapsayıcı bir şekilde toplumun her kesimine ulaşmasını ve su bilincini geniş bir kitleye yaymasını amaçlıyor.

Projemiz suyun evrensel bir öneme sahip olduğunu vurgulayarak, suya dair bilinç oluşturmaya ve sürdürülebilir bir gelecek için toplumu harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Atasözleri, deyimler, kültürel bağlam ve Braille alfabesi gibi unsurları kullanarak projemizi kapsamlı, etkili ve erişilebilir kılmayı hedefliyoruz. Su okuryazarlığına katkı sağlayarak, toplumun suya olan sorumluluğunu ve önemini vurgulamak için bu projenin önemli bir adım olduğuna inanıyoruz.

2. GİRİŞ

Su, geçmişten günümüze tüm medeniyetler için en önemli doğal kaynaklardan biri olmuştur ve hemen hemen tüm büyük uygarlıklar su kenarlarında kurulmuştur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte sudan faydalanma, su kaynaklarının içme-kullanma, sulama suyu, enerji üretimi için pek çok amaç için geliştirilebilmesi ülkelerin ekonomik kalkınmasında suyun vazgeçilmez bir yer edinmesinde büyük rol oynamıştır (Akkaya ve diğerleri, 2006).

Yaşamın temel kaynağı olan su, günümüzde doğal bir kaynak olmanın yanı sıra farklı bir önem taşımaktadır. Bitip tükenmeyeceğine inanılan ve her canlının yaşamını sürdürmesi için zorunlu olan su, küresel dünyanın önemli sorunlarından birisi haline gelmiştir. Her geçen gün yakın geleceğimizde maruz kalacağımız su stresi ile ilgili kamuoyuna bilgiler verilmekte ve gelecekteki yıllar için çeşitli tahminlerde bulunmaktadır. Artan nüfus oranına karşın su kaynakları gün geçtikçe azalmaktadır. Bunun en büyük sebeplerinin başında küresel ısınma ve suyun bilinçsiz kullanımı gelmektedir (Tutar, Kılıç, & Aytekin, 2012). Suyun

sınırsız bir kaynak olmadığı, bir damlasının dahi boşa akıtılmaması gerektiği unutulmamalıdır. Bununla birlikte su bilinci küçük yaşlardan itibaren kazandırılmalı, ana sınıfı dâhil olmak üzere ilköğretim yılları boyunca bu bilinç genç kuşaklara en doğru şekilde aktarılmalıdır. Sadece öğrenciler değil veliler de bu sürece dâhil olmalı ve okulda öğrenilen bilgiler evde anne baba eşliğinde pekiştirilmelidir.

2.1.SU OKURYAZARLIĞI

Su okuryazarlığı; pratik su okuryazarlığı, canlı su okuryazarlığı ve sosyal su okuryazarlığı olarak üçe ayrılmaktadır:

Pratik su okuryazarlığı; yaşamın devamlılığı için hayati öneme sahip güvenli bir suya sahip olma, sağlıklı suyu ayırt edebilme, günlük hayatta suyun önemini kavrama konularını kapsamaktadır.

Canlı su okuryazarlığı; en temel anlamda su kullanma yeteneğidir. Gerek evde gerekse sosyal yaşamda gerekli ve yeterli miktarda su kullanımı ile suyun geri kazanımı süreçlerini kapsamaktadır.

Sosyal su okuryazarlığı; bütüncül su kullanımı yaklaşımını benimsemiş, suyun geleceği noktasında kaygı taşıyan, su sorunlarına karşı optimum çözümler bulmak için çaba gösteren sorumluluk sahibi ve harekete geçme isteğine sahip bireylere dönüşme aşamasını ifade etmek için kullanılmaktadır (Otaki, Sakura&Otaki, 2015).

Okuma, anlamamanın en önemli basamaklarından biridir. Kişinin dil becerisi kazanmasında okuma oldukça önemli olduğu için bu konuda çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Okuma, eğitim süreci içerisinde programlanmış bir şekilde bize sunulmuş olsa bile yaygınlaşması anlamında sınırlı kalabilmektedir. Gerek su okuryazarlığı gerekse temel okuryazarlık günümüzde en önemli konulardandır. Bu nedenlerden dolayı su bilinci ve farkındalığının artırılması, temel su okuryazarlığın geliştirilmesi bu tür uygulamaların çoğalması ile mümkündür.

2.2.ATALARIMIZDAN BUGÜNE SU

Atasözleri ve deyimler, milletlerin yüzlerce yıl boyunca yaşadıkları tecrübe ve düşünceleri yansıtan, benimsenen, kim tarafından söylendiği zamanla unutularak ağızdan ağza dolaşan, yol gösterici özellikler kazanmış, az kelime ile çok anlam ifade eden kültür unsurlarıdır.

Varoluşundan bu yana insanoğlunun yaşamıyla iç içe geçmiş olan su, günlük konuşma

dilinde atasözü ve deyimlerle de geniş bir yer bulmuş, atalarımız geçmişten beri suyun toplum yaşamındaki önemini farkına varmış ve dil aracılığıyla “su” ile ilgili sözlerini gelecek kuşaklara aktarmışlar (Dündar, 2020).

3. YÖNTEM

Proje sürecimiz, "Su Okuryazarlığı" konusunda detaylı bir literatür taramasıyla başladı. Bu aşama, suyun yaşamdaki merkezi rolünü anlamak ve su okuryazarlığı alanındaki mevcut bilgileri derinlemesine incelemek amacıyla yapıldı. Bu kapsamlı literatür taraması, projemizin temelini oluşturan su ile ilgili bilgi birikimimizi büyük ölçüde zenginleştirdi. Projemiz, sadece bilgi sağlama amacını aşarak, toplumsal bir etki yaratmayı hedeflemektedir. Su ile ilgili kültürel bağlamı güçlendirmek ve suya verdiğimiz önemi vurgulamak, projemizin ana odak noktasıdır. Su okuryazarlığını artırmak adına atasözleri ve deyimler aracılığıyla kültürel bir bağ kurmayı amaçlayarak, suyu yaşamsal bir unsur olarak algılatmayı ve korumaya yönlendirmeyi amaçlıyoruz.

Projemizin ilk aşamasında ortaokul öğrencilerinin su okuryazarlığı hakkındaki bilgilerini ve bilinç düzeylerini ölçmek için anket uygulaması yapılmıştır. Özellikle, okulumuzdaki ortaokul öğrencilerinin su okuryazarlığı seviyelerini belirlemek adına gerçekleştirdiğimiz anket çalışması bu süreçte önemli bir kilometre taşı olmuştur. Araştırmanın evrenini, 2023/2024 Eğitim Öğretim yılında Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel bir eğitim kurumunda öğrenim görmekte olan gönüllü 21 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Uygulanan anket Ek 1’de verilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında alınan izin belgeleri başvuru formunda bulunan Ek Belgeler kısmında verilmiştir.

Anket sonuçları, genel olarak öğrencilerin su konusundaki bilgi eksikliğini ortaya koymuştur. Bu tespit, su okuryazarlığını geliştirmeye yönelik acil bir ihtiyacın varlığını göstermiştir ve bu bilinci oluşturmak, su okuryazarlığını artırmak adına amacıyla etkili bir materyal geliştirmeye karar verilmiştir. Bu noktada, dilimizdeki atasözleri ve deyimleri derinlemesine inceleyerek ve daha önce yapılmış araştırmalardan elde edilen sonuçları değerlendirerek kapsamlı bir bilgi havuzu oluşturulmuştur. Yapılan araştırmalar neticesinde su ile ilgili 59 atasözü ve 130 deyim tespit edilmiştir. Tespit edilen atasözleri Ek 2’de, deyimler ise Ek 3’de verilmiştir. Bu zengin kültürel mirası kullanarak, suya verdiğimiz önemi vurgulayan metinler ve sloganlarla etiketler oluşturulmuştur (Resim 1). Projemizin önemli bir

Aşağıda hazırlanan bazı sloganlar ve hazırlanan su şişesi etiketi yer almaktadır:

[illegible]

Resim 1: Hazırlanan etiketler

Resim 2: Hazırlanan etiketlerin su şişelerine uygulanması

Materyallerin geliştirilmesinin ardından ilk aşamada anket uygulanan gönüllü 21 öğrenciye su okuryazarlığıyla ilgili hazırlanan su şişeleri verilmiş ve yazan bilgileri okumaları sağlanmıştır. Proje sonrası oluşan farkındalığı ölçmek adına ilk aşamada uygulanan

anket tekrarlanmıştır.

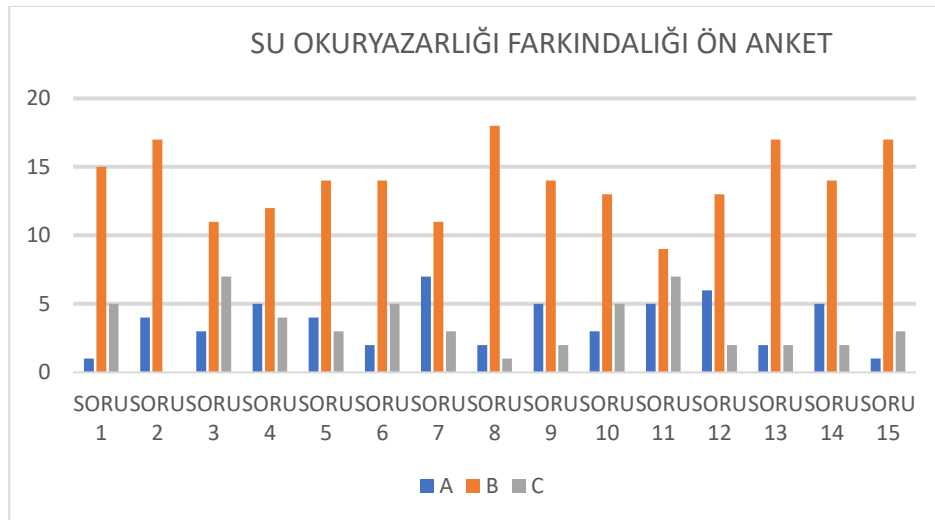
Projemiz su okuryazarlığını artırmayı, suya duyarlılığı yükseltmeyi ve su konusundaki bilinci geniş bir kitleye yaymayı amaçlamaktadır. Literatür taraması, öğrenci anketi ve atasözleri/deyimler analizi, projemizin sağlam bir temel üzerine inşa edilmesine olanak sağlamıştır. Bu adımlarla, su okuryazarlığının toplumsal bir konu haline gelmesine ve sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunulmasına yönelik önemli bir adım atılmış bulunuyoruz. Proje, su konusundaki bilinci artırarak toplumda kalıcı bir etki bırakmayı amaçlamaktadır.

4. PROJE İŞ-ZAMAN ÇİZELGESİ

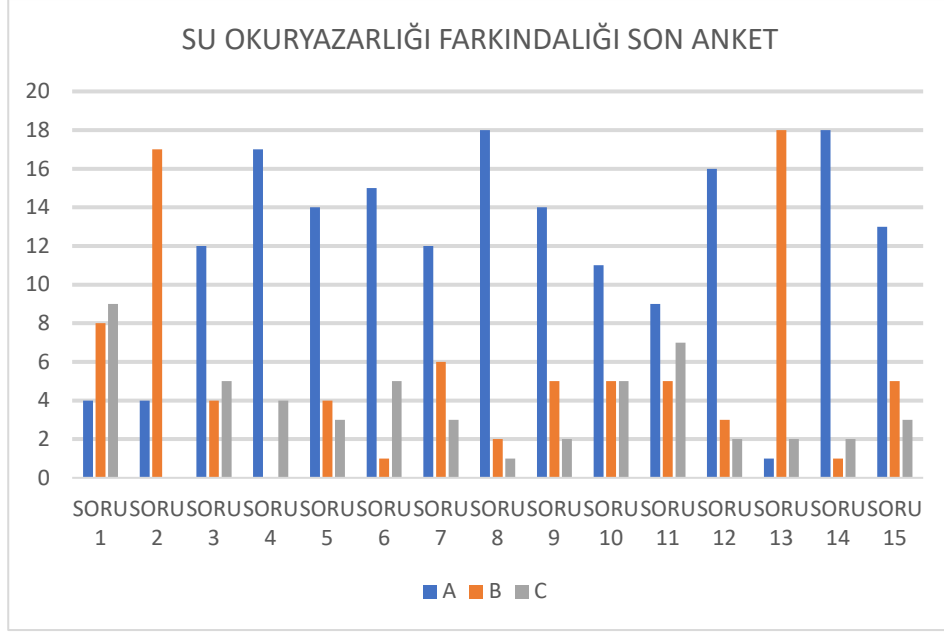
AYLAR					
İşin Tanımı	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak
Literatür Taraması	X	X	X		
Yöntem Geliştirilmesi			X	X	
Verilerin Toplanması ve Analizi			X	X	
Proje Raporu Yazımı		X	X	X	X

5. BULGULAR

Ortaokul öğrencilerinin su okuryazarlığı hakkındaki bilgilerini ve bilinç düzeylerini ölçmek için 21 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Uygulanan ankete ait veriler Grafik 1’de verilmiştir. Anketin ardından aynı öğrencilere su okuryazarlığıyla ilgili hazırlanan su şişeleri verilmiş ve yazan bilgileri okumaları sağlanmıştır. Proje sonrası oluşan farkındalığı ölçmek adına ilk aşamada uygulanan anket tekrarlanmıştır. Yapılan ikinci anket çalışmasına ait veriler Grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 1: Uygulama öncesi değerlendirme sonuçları

Grafik 2: Uygulama sonrası değerlendirme sonuçları

Anket uygulama öncesi ve sonrasında su okuryazarlığı bilgi düzeylerinde ciddi bir değişim olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum su şişeleriyle verilen farkındalık çalışmasının su okuryazarlığı bilgi düzeylerinin olumlu yöne etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca projemizin öğrenciler üzerinde su okuryazarlığı yanı sıra ana dil okuryazarlığı konusuna da katkı sağladığı ve okumaya olan ilgiyi artırdığı gözlemlendi.

Anket sonuçları göz önüne alındığında “Su Dili” uygulamaların su okuryazarlığının geliştirilmesi konusunda etkili olduğu görülmektedir. Su okuryazarlığının geliştirilmesi ve geleceğimize sahip çıkmak adına projenin yaygınlaştırılması hayati önem taşımaktadır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu projenin amacı, su okuryazarlığını artırmak ve suya duyarlılığı yükseltmektir. Proje kapsamında gerçekleştirilen literatür taraması ve öğrenci anketi sonuçları, su konusundaki bilgi eksikliğini ortaya koymaktadır. Proje kapsamında suyu; atasözleri, deyimler ve kültürel bağlam üzerinden ele alarak geçmişten günümüze suya verdiğimiz önem vurgulanmıştır. Anket sonuçlarına dayanarak, öğrencilerin su okuryazarlığı seviyelerini artırmak adına etkili bir materyal geliştirilmiştir.

Atasözleri ve deyimler aracılığıyla suya kültürel bir bağ kurmayı hedefleyerek, projemizin suyla ilgili geçmişimizi ve kültürümüzü hatırlatma özelliğini vurgulamış olduk. Bu

bağlamda, suya dair 59 atasözü ve 130 deyimini inceleyerek zengin bir bilgi havuzu oluşturduk. Ayrıca, Braille alfabesi kullanarak su şişesi etiketlerini görme engelli bireylerin de projeye dâhil olmasını sağladık.

Projemizin ana odak noktası, su okuryazarlığını sadece bilgi sağlama amacını aşarak toplumsal bir etki yaratmak oldu. Suyla ilgili kültürel bağlamı güçlendirerek ve Braille alfabesi kullanarak projemizi kapsayıcı hale getirdik. Bu adımlar, su okuryazarlığının toplumsal bir konu haline gelmesine ve sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunulmasına yönelik önemli adımlar atıldığını göstermektedir.

Sonuç olarak, projemiz su konusundaki bilinci artırarak toplumda kalıcı bir etki bırakabilecektir. Su okuryazarlığına katkı sağlayarak, suya olan sorumluluğumuzu ve önemimizi vurgulamak adına bu projenin önemli bir adım olduğuna inanıyoruz. Gelecek nesillerin su konusundaki bilinç düzeyini artırarak, sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmayı hedefliyoruz.

7. ÖNERİLER

1. Su Okuryazarlığı Programları: Okullarda su okuryazarlığını destekleyen özel programlar geliştirilmeli ve bu programlar müfredatın bir parçası haline getirilmelidir. Öğrencilere suyun önemi, sürdürülebilir yönetimi ve korunması konularında daha fazla bilgi verilmelidir.

2. Kültürel Mirasın Canlandırılması: Atasözleri, deyimler ve kültürel bağlam, eğitim materyalleri ve etkinlikler aracılığıyla daha etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Bu, suya olan kültürel bağımızı canlandırarak, gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacaktır.

3. Braille Alfabesi Entegrasyonu: Görme engelli bireylerin su okuryazarlığına katılımını artırmak adına Braille alfabesi kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Bu, suya duyarlılığı herkes için erişilebilir kılarak toplumsal katılımı artırır.

4. Toplum Katılımı ve Bilinçlendirme Kampanyaları:Toplumun geniş kesimlerine yönelik bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmeli. Medya, sosyal medya ve yerel etkinlikler aracılığıyla su konusunda farkındalık yaratılmalıdır.

5. İşbirliği ve Ortak Projeler: Okullar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve iş dünyası arasında işbirliği sağlanarak su okuryazarlığına yönelik ortak projeler geliştirilmelidir. Bu sayede daha kapsamlı ve etkili sonuçlar elde edilebilir.

6. Geribildirim ve İzleme Sistemi: Eğitim programları ve projelerin etkisini değerlendirmek için bir geribildirim ve izleme sistemi oluşturulmalıdır. Bu sayede uygulamada iyileştirmeler yapılabilir ve başarı ölçütleri belirlenebilir.

Bu önerilerin bir araya gelmesi, su okuryazarlığı konusunda sürdürülebilir bir gelişme sağlamak adına önemli bir adım olabilir. Bu öneriler, su bilincini artırmak ve toplumun su konusundaki sorumluluğunu güçlendirmek için uygulanabilir yöntemler sunmaktadır.

8. KAYNAKLAR

Akkaya, C., Efeoğlu, A., ve Yeşil, N. (2006), “Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, TMMOB Su Politikaları Kongresi, 21-23 Mart, sf: 195-204, Ankara.

Atabey, S.,& Yokuş, İ. (2016). Küresel Isınmanın Artış Nedenlerinin Su Kaynakları Ve Turist Sağlığı Üzerindeki Yansımaları. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (54), 188-203.

Dündar C. (2020). Su Deyimleri İçin Bir İçerik Analizi: Dildeki Su Yansımaları. Türk Hijyen Ve Deneysel Biyoloji Dergisi, 2020; 77(Ek4: Su Ve Sağlık): 3-10

Otaki, Y.,Sakura, O AndOtaki, M. (2015). AdvocatingWaterLiteracy, MahasarakhamInternationalJournal Of EngineeringTechnology, 1 (1), 36-40.

Tutar, F., Kılıç, N., & Aytekin, S. (2012). Türkiye’de Suyun Ekonomik Analizi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (9), 231-246.

9. EKLER

EK-1

ANKET FORMU

Anket çalışmasının amacı, “Su Dili” adlı araştırma projesinde sizlerin değerli görüşlerini alarak, projemizi daha faydalı olacak şekilde geliştirmektir. Anket çalışması tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. Verilen cevaplar tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacak ve proje çalışması dışında kimseyle paylaşılmayacaktır.

- 1) Su okuryazarlığı hakkında bilgi sahibi misiniz?
A) Evet B) Hayır C) Kısmen
- 2) Terleme olayı, suyun dışarı atılmasıdır. Peki bize katkıları nelerdir?
A) Dinlenmemiz gerektiğini söyler. B) Vücudu soğutur.
- 3) Su geri dönüştürülebilir midir?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum
- 4) Sizce su okuryazarlığı gerekli mi?
A) Gerekli B) Gereksiz C) Bir fikrim yok.
- 5) İçinde "su" geçen deyim/atasözü biliyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum
- 6) Sizce, su okuryazarı olmak için çalışmalar yapılabilir mi?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum
- 7) Günde iki buçuk litre su içiyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Takibini sağlayamıyorum.
- 8) Su sizin için bir şey ifade ediyor mu?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 9) “Bir gün susuz kalırsak...” diye endişeleniyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 10) Gelecekte susuz kalmamak için su kullanımına dikkat ediyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 11) Sifona bastığınızda ne kadar su harcadığınızı biliyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 12) Elmadan, muza, muzdan, portakala kadar çoğu besinin içinde su olduğunu biliyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 13) Sadece su içerek mi vücuduma su sağlıyoruz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 14) Vücudumuz ihtiyacı olan suyu vücutta tuttuğunu biliyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.
- 15) Giydiğiniz kıyafetlerin üretiminde de su kullanıldığını biliyor musunuz?
A) Evet B) Hayır C) Bilmiyorum.

EK-2

ALFABETİK SIRALI OLARAK SU İLE İLGİLİ ATASÖZLERİ

- 1- Acı acıyı keser, su sancıyı
Bir güçlüğü yenmek için başka bir güç yola başvurulmalıdır
- 2- Acıkan doymam sanır, susayan kanmam sanır
Bir şeyi uzun süre elde edemeyen kimse, daha sonra o şeyden ne kadar çok edinirse edinsin yine kendisine yetmeyeceği kanısında bulunur.
- 3- Acıkanın yanağından, susayanın dudağından belli olur
Bir insanın ne durumda olduğu yüzünden anlaşılır.
- 4- Aç ölmez gözü kararır, susuz ölmez benzi sararır
Yoksulluk insanı öldürmez ama türlü türlü üzüntü ve sıkıntı içinde yıpratır.
- 5- Adamın yere bakanından, suyun yavaş akanından kork
Duygu ve düşüncelerini açığa vurmayan sessiz insan yavaş akan derin su gibi tehlikelidir.
- 6- Akan su yosun tutmaz
Tembel tembel oturan kimse hantallaşır, iş yapma yeteneğini yitirir, çalışan kimse gittikçe açılır, daha yararlı işler yapar.
- 7- Akarsu çukurunu kendi kazır
Bir şeyi yapma isteği ve gücü bulunan kimse, uygun bir çalışma yönü ve alanı bulur.
- 8- Akarsu pislik tutmaz
Bir insan ne kadar çok çalışırsa o kadar kötü düşünceden ve kötülük yapmaktan uzak olur.
- 9- Akarsuya inanma, eloğluna dayanma
Akışı ne kadar yavaş olursa olsun akarsuya girmek tehlikelidir, eloğluna güvenmek de doğru değildir, insanı zarara sokabilir.
- 10- Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer
Atak kişi tehlikeyi göze alarak işe girer ve çabuk sonuç alır.
- 11- Arığa su gelene kadar kurbağanın gözü patlar
Yapılması geciken iyilikler, bekleyenleri sıkıntı içinde bırakır.
- 12- At görür aksar, su görür susar
Meraklı kimse öğrenmek istediği bilgiye ulaşabilmek için her yola başvurur, her kılığa girer.
- 13- Beylik çeşmeden su içme
Resmî işlerde dikkatli olmak gerekir.
- 14- Bıçağı kestiren kendi suyu, insanı sevdiren kendi huyu
Bir şeyin, bir kimsenin değeri, kendisinde aranılan özel niteliklerle artar.
- 15- Çömlekçi suyu saksıdan içer
Kişi, geçimini sanatı ile sağlar.
- 16- Değirmenin suyu nereden geliyor?
Bu işin masrafını karşılayacak para nasıl kazanılıyor.
- 17- Dibi görünmeyen sudan geçme
Bir işe girerken her yönünü iyice araştır.
- 18- Dibi görünmeyen tasta su içme
Bir işe girerken her yönünü iyice araştır.
- 19- Dökme su ile değirmen dönmez
İş yapacak olanda yeteri kadar güç bulunmadıkça başkalarının küçük katkılarıyla sürekli ve büyük bir iş yürütülemez.
- 20- Ekmek istemez su istemez
Hiçbir masrafı yoktur.
- 21- Eşeği düğüne çağırmışlar, 'ya odun eksik ya su demiş'
Bir işi yapmamak için bahane bulmayı anlatan bir söz.

- 22- Geçme namert köprüsünden, koparsın su seni
Namerde karşı minnet altında kalmaktansa sıkıntıya katlan.
- 23- Hak deyince akan sular durur
Bir anlaşmazlıkta adalet, tarafsızlık, hakkaniyet devreye girdiğinde kimsenin söyleyecek sözü kalmaz.
- 24- Herkesin bir derdi var, değirmencininki su
Herkesin kendi yaşayışı ile ilgili bir derdi vardır, bir kişinin derdi ötekinkine benzemez
- 25- Hıyar akçesiyle alınan eşeğin ölümü sudan olur
Çok ucuza alınan mal, çürük, işe yaramaz çıkar.
- 26- Kanı kanla yumazlar, kanı suyla yurlar
Kötülük, kötülük yapılarak düzeltilmez ancak iyilik yapılarak ortadan kaldırılır.
- 27- Kar susuzluk kandırmaz
Gerçek gereksinimler, avutucu, oyalayıcı şeylerle karşılanmaz.
- 28- Keçinin uyuzu, çeşmenin gözünden su içer
Değersiz kişiler kendilerini değerli ve en güzel şeye layık görürler.
- 29- Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan
Kişi arkadaşlık ettiği kimseden etkilenir.
- 30- Kimi köprü bulamaz geçmeye, kimi su bulamaz içmeye
İnsanların nasipleri arasındaki tutarsızlıkları belirten bir söz.
- 31- Komşu kızı almak, kalaylı kaptan (tastan) su içmek gibidir
Komşu kızını almaya karar veren, ailenin ve kızın durumunu, gidişini iyi bildiğinden içi rahat olarak bu ilişkiyi kurar.
- 32- Köpek suya düşmeyince yüzmeyi öğrenmez
Kişi, bir tehlike karşısında her yerden umudu kesilip kendine güvenmekten başka çare kalmadığını anlamadıkça kurtuluş yolunu bulamaz.
- 33- Köprünün (köprülerin) altından çok su (sular) aktı (geçti)
Zamanla şartlar çok değişti, eski durum kalmadı.
- 34- Malın iyisi suya yakın, daha iyisi eve yakın
Çiftçinin toprağı suya ne kadar yakınsa değeri o kadar çok olur; bakımı, ürünün güvenliği ve eve kolay taşınabilmesi bakımından toprağın eve yakın olması daha da önemlidir.
- 35- Mürüvetsiz adam, suyu çekilmiş değirmene benzer
Cömert olmayan, iyilik yapmaktan hoşlanmayan biri, içinde yaşadığı toplum için bir değer taşımaz.
- 36- Od ile su, dilsiz yağıdır
Yangın ve sel felaketi tıpkı düşman gibidir, sessizce, haber vermeden gelir.
- 37- Selden gelen suya gider
Kolay ve emeksiz kazanılan şeyler elden kolay çıkar.
- 38- Su akarken testiye doldurmalı (doldur)
Kişi, fırsattan yararlanmalı; geliri bol olduğu zaman ilerisi için para biriktirmeye, mal mülk edinmeye bakmalıdır.
- 39- Su aktığı yere (yine) akar
Daha önce bize yararı dokunmuş olan güzel bir durum, bugün bulunmasa bile yarın yine ortaya çıkar.
- 40- Su bulanmayınca durulmaz
Bir konu, türlü çekişmelerden sonra aydınlığa kavuşur, yoluna girer.
- 41- Su küçüğün, söz (sofra, yemek) büyüğün
1) Temel bir ihtiyaç olan su önce küçüğe verilir, konuşmaya ise ilk önce büyükler başlar; 2) Her şeyin bir sırası vardır; kişiler bu sıralamada yaşlarına, kültürlerine vb. özelliklerine göre yer alırlar.
- 42- Su testisi su yolunda kırılır
Bir kişi amaç edindiği işte kazaya uğrar.
- 43- Su uyur, düşman uyumaz
Düşmana karşı her zaman uyanık davranmak gerekir.

- 44- Su yatağını bulur
Bir şeyi yapma isteği ve gücü bulunan kimse, uygun bir çalışma yönü ve alanı bulur.
- 45- Suyu getiren de bir, testiği kıran da
Görevini iyi yapanla kötüye kullanan arasında bir fark gözetilmemektedir.
- 46- Suyu görünce teyemmüm bozulur
Bir zorunluluk dolayısıyla yapılmakta olan bir işin, bu zorunluluk ortadan kalktığında gereği gibi yapılmak için yeni baştan ele alınması gerekir.
- 47- Suyun duru akanından, insanın yere bakanından korkmalı
Duygu ve düşüncelerini açığa vurmayan sessiz insan yavaş akan derin su gibi tehlikelidir.
- 48- Suyun sessizinden, insanın sözsüzünden korkmalı
Duygu ve düşüncelerini açığa vurmayan sessiz insan yavaş akan derin su gibi tehlikelidir.
- 49- Suyun yavaş akanından, insanın yere bakanından kork (sakın)
Duygu ve düşüncelerini açığa vurmayan sessiz insan yavaş akan derin su gibi tehlikelidir.
- 50- Tarlanın iyisi suya yakın, daha iyisi eve yakın
Çiftçinin toprağı suya ne kadar yakınsa değeri o kadar çok olur; bakımı, ürünün güvenliği ve eve kolay taşınabilmesi bakımından toprağın eve yakın olması daha da önemlidir.
- 51- Taşıma su ile değirmen dönmez
İşi yapacak olanda yeteri kadar güç bulunmadıkça başkalarının küçük katkılarıyla sürekli ve büyük bir iş yürütülemez.
- 52- Tatsız aş su neylesin, akılsız başa söz neylesin
İşe yaramayan nesneyi küçük çabalarla bir şeye benzetmek boş olduğu gibi aptal kişiyi de sözle akıllandırmak imkânsızdır.
- 53- Taze bardağın suyu soğuk olur
Hayatına giren yeni şeyler, yeni dostlar kişiye hoş görünür.
- 54- Testiği kıran da bir, suyu getiren de
Görevini iyi yapanla kötüye kullanan arasında bir fark gözetilmemektedir.
- 55- Verirsen veresiye, batarsın kara suya
Veresiye verdiğiinde alanların borçlarını ödememeleri durumunda sen zor durumda kalabilirsin.
- 56- Yedi adım yolun, bir yudum suyun hakkı vardır
İki insanın tanışıp kaynaşması ve aralarında bir dostluk bağı oluşması için özel bir kurala, yola, yöneme gerek yoktur, kısa bir yolculuk, küçük bir ikram bile bu yakınlığı sağlayabilir.
- 57- Yel üfürdü, sel (su) göttürdü
Mal birdenbire ve sebepsiz ortadan yok oluverdi.
- 58- Yem istemez, su istemez
Elde tutulması hiçbir külfet getirmez.
- 59- Yemeyenin malını yerler (demine hu çekerler) (üstüne bir bardak su içerler)
Pintinin yemeye kıyamayarak biriktirdiği malı, sağlığında gücünün yetmediği kişiler, öldükten sonra da mirasçıları bol bol yerler.

EK-3

ALFABETİK SIRALI OLARAK SU İLE İLGİLİ DEYİMLER

1- Aç susuz kalmak

1)Yoksulluktan yaşayamayacak bir duruma gelmek; 2) yoksul bir duruma düşmek.

2- Ağzı sulanmak

1) imrenmek; 2) yeme, içme isteği artmak.

3- Ağzının suyu akmak

Çok beğenip istemek, imrenmek: 'Bu ziyafete elimiz erişmiyor, uzaktan ağzımın suyu akıyor.' -R. N. Güntekin.

4- Akan sular durmak

İtiraz edememek, söyleyecek sözü kalmamak: 'Böyle duru bir mantık karşısında akan sular duruyordu.' -A. Kulin.

5- Akarsu gibi

Aralıksız, kesintisiz: 'Cevapları pek açık ve akarsu gibi idi.' -F. R. Atay.

6- Aralarından su sızmamak

Aralarında çok yakın, sıkı fıkı arkadaşlık bulunmak: 'Bir vakitler aralarından su sızmayan o dünya ahiret kardeş hatun kişiler, şimdi birbirlerini çekemiyor, birbirlerinin arkasından söylemediklerini bırakmıyorlardı.' -H. Taner.

7- Ayağı (ayakları) suya ermek

Bir gerçeği anlayarak aklı başına gelmek.

8- Ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim?

Seyrek gelen bir konuya yarı sitem, yarı sevinçle söylenen söz.

9- Ayaklarına (ayağına) kara su (sular) inmek

Çok yorulmak, güçsüz, dermansız kalmak: 'Bu şehirde akşama doğru / İçime korku / Ayaklarıma kara su iner' -B. Necatigil.

10- Ayranım budur, yarısı sudur

Bir iş yarım yamalak yapıldığında özür dilemek için söylenen bir söz.

11- Başından aşağı kaynar sular dökülmek

Üzüntülü veya kötü bir olay karşısında birdenbire büyük bir sıkıntı duymak.

12- Beyni sulanmak

Düzenli düşünemez olmak, bunamak: 'Beyni sulanan bu ayyaş, iğrenç mahluku onlara anlatmakta ne fayda olabilirdi.' - M. Yesari.

13- Bıçak suyu kesiyor

'Çok körleşmiş' anlamında kullanılan bir söz.

14- Bin dereden su getirmek

Birini kandırmak için birçok sebep ileri sürmek, dil dökmek: 'Rıfat Paşa gibi terbiyeli bir zat bile bin dereden su getirir, harp siyasetimizi methederdi.' -Y. K. Karaosmanoğlu.

15- Bir bardak suda fırtına koparmak

Önemsiz, küçük bir sorunu büyütme.

16- Bir içim su (gibi)

Çok güzel (kadın): 'Görmeyeli sen büsbütün bir içim su olmuşsun.' -A. İlhan.

17- (bir şey) Su gibi gitmek

Bol bol harcanmak.

18- (bir şey) Su sabun görmemek

Çok kirli olmak: 'Elleri, tırnakları, yüzü günlerdir su sabun görmemişti sanki.' -A. Kulin.

19- (bir şey) Suyu nereden geliyor?

'Bir işi görmek için harcanan para hangi kaynaktan sağlanıyor?' anlamında kullanılan bir söz.

- 20- (bir şey veya bir şeyi) Suyu düşmek
Gerçekleşme olasılığı kalmamak: 'Artık karşı koyma ümidi suya düşmüştü, harp her cephede kaybedilmişti.' -R. H. Karay.
- 21- (bir şeyin) Üstüne bir bardak (soğuk) su içmek
Alay o işten umudunu kesmek, o işin olacağına inanmamak, o işten vazgeçmek.
- 22- (bir şeyin) Üstüne bir bardak (soğuk) su içmek
Alay o işten umudunu kesmek, o işin olacağına inanmamak, o işten vazgeçmek.
- 23- (bir yerin) Suyu mu çıktı?
'Beğenilmeyecek nesini gördün?' anlamında kullanılan bir söz.
- 24- (birinden) Gözü su içmemek
Güvenmemek: 'Azarlayıp adam olmazsın sen nafile... Gözüm hiç su içmiyor senden.' -O. Kemal.
- 25- (birinin) Canına susamak
Birini öldürmeyi istemek.
- 26- (birinin) Düğününde kalburla (elekle) su taşımak
Bir yardımına karşılık olarak bekâr bir kimseye çok büyük bir yardımda bulunma sözü vermek.
- 27- (birinin) Dümen suyunda gitmek
Birine bağımlı olmak, her şeyde ona uyarak davranmak.
- 28- (birinin) Eline su dökemez
'Değerce ondan çok geride' anlamında kullanılan bir söz.
- 29- (birinin) Huyuna suyuna gitmek
Birini kızdırmayacak veya ürkütmeyecek biçimde uysalca davranmak, alışkanlıklarına, isteklerine uygun davranışlarda bulunmak.
- 30- (birinin) Kanına susamak
Belasını aramak: 'Ben onun kanına susadım diyor, başka bir şey demiyor.' -Y. Kemal.
- 31- (birinin) Pirinci (çok) su kaldırmamak (götürmemek)
Alıngan, çabuk darılır olmak, şakadan anlamamak.
- 32- (birinin veya bir şeyin) Yüzü suyu hürmetine
'Birinin veya bir şeyin hatırına veya varlığına değer verildiği için' anlamında kullanılan bir söz: 'Ben şu iki kolumun yüzü suyu hürmetine yaşıyorum, yaşıyorsam.' -Z. Selimoğlu.
- 33- Bulaşık suyu gibi
Kötü hazırlanmış, tadı tuzu olmayan (sulu yiyecek ve içecek)
- 34- Canına susamak
Ölmek istemek: 'Canına susamış kim varsa bir adım yaklaşsın.' -N. F. Kısakürek.
- 35- Çakı suyu kesiyor
Bıçak suyu kesiyor.
- 36- Çapanoğlunun abdest suyu gibi
Çok sulu, tatsız ve kötü görünümlü olan (içilecek şeyler).
- 37- Çeliğe su vermek
Çeliği özel bir biçimde hızla soğutarak daha çok sertleşmesini sağlamak: 'Yaptığı kısacık bıçaklar bile iki kat olur kırılmazdı, çeliğe su vermek sanatının yalnız ona mahsus bir sırrı idi.' -Ö. Seyfettin.
- 38- Dizlerine kara su inmek
Beklemekten veya yorgunluktan güçsüz kalmak

- 39- Eceline susamak
Ölmek istermiş gibi tehlikeli işlere girişmek
- 40- Ekmek elden su gölden
'Kendisi çalışmayıp başkasının kazancıyla geçinme durumu' anlamında kullanılan bir söz: 'Uygar yaşamlarında ekmek elden su göldendi.' -A. Kutlu.
- 41- (elinden gelse, bıraksalar) Bir kaşık suda boğmak
Bir kimseye çok kızmak veya çok öfkelenmek: 'Muhafifler bizi bir kaşık suda boğmak istidadını gösteriyordu.' -Y. K. Karaosmanoğlu.
- 42- Elini sıcak sudan soğuk suya sokmamak
Hiçbir iş yapmamak: 'Anneciğim, hayatımı kazandığımda senin elini sıcak sudan soğuk suya sokturmam.' -A. Kutlu.
- 43- Eşek sudan gelinceye kadar dövmek
tkz. Adamakıllı dövmek: 'Uslu otur yoksa ufak bir münasebetsizliğini duyarsam eşek sudan gelinceye kadar döverim, kemiklerin kırılır, anladın mı?' -R. H. Karay.
- 44- Ez de suyunu iç
Değersiz, yararsız şeyler için kullanılan bir söz.
- 45- Gözleri sulanmak
Gözlerine yaş gelmek.
- 46- Gözüne karasu inmek
1) Karasu hastalığı yüzünden gözü görmez olmak; 2) gelmesini çok istediği kimsenin uzun süre yolunu gözlemek.
- 47- Havanda su dövmek
boşuna uğraşmak: 'Havanda su dövmeyelim, önce namussuzu bulalım sonra bunları konuşalım.' -M. İzgü.
- 48- Huyu huyuna suyu suyuna (uygun)
İki kişinin her yönden birbirine uygunluğunu anlatmak için kullanılan bir söz.
- 49- Huyunu suyunu değiştirmek
Eskisine göre değişik davranmasına sebep olmak
- 50- İçine su serpmek.
Ferahlamak.
- 51- İtikleri su ayrı gitmemek
Sıkı fıkı dost, arkadaş olmak: 'İtikleri su ayrı gitmez, her derdini onunla paylaşırdı.' -H. Topuz.
- 52- Kalburla su taşımak
Verimsiz, sonuçsuz bir işle uğraşmak.
- 53- Kana susamak
Öldürme hırsı duymak.
- 54- Kanı sulanmak
Kansızlığa uğramak.
- 55- Keçesini sudan çıkarmak
Güç olan bir işi, durumu yoluna koyarak rahatlamak.
- 56- Keçeyi suya atmak
Ar ve namusu hiçe saymak.
- 57- Kestane suyu gibi
Sulu (kahve).
- 58- Kırk dereden su getirmek
Bin dereden su getirmek.

59- Kulağına kar suyu kaçırmak
Dolaylı olarak duyurmak.

60- Kulağına kar suyu kaçmak
Bir duyum almak.

61- Lafı sulandırmak
Bir konu üzerinde ciddiyetle durup konuşurken araya ilgisiz, anlamsız veya tutarsız boş laf katmak.

62- Ölümüne susamak
Ölümle sonuçlanabilecek davranışlarda bulunmak

63- Pişmiş aşı (soğuk) su katmak
Yoluna girmiş olan bir işi bozmak

64- Saman altından su yürütmek
Belli etmeden iş çevirmek, ortalığı karıştırmak

65- Sayım suyum yok
1) Çocuk oyunlarında 'kısa bir süre için oyun dışıyım' anlamında kullanılan bir söz; 2) Çocuklar arasında bir işte şakaya yer verilmeyeceğini anlatan bir söz

66- Sıkıp suyunu çıkarmak
Sömürmek.

67- Su almak
1)Suyu içine çekmek: Ayakkabılarım su alıyor. 2) den. Su yapmak; 3) den. Gemiye içme suyu doldurmak;
4) tıp herhangi bir organdan tedavi maksadıyla su boşaltmak; 5) mec. Bozukluk, yozlaşma başlamak

68- Su basmak
Bir şey veya yer sular altında kalmak, her yanı suyla dolmak.

69- Su başından (bendinden) kesilir (bağlanır)
Bir işi, kimsenin karışamayacağı ve bozamayacağı biçimde bitirmek için yetkili kişilerin en büyüğü ile görüşüp anlaşmak gerektir.

70- Su çarpmak
Yüzünü su ile yıkamak.

71- Su çekmek
1)İçine su almak; 2) Alçak bir yerden tulumba vb. ile su çıkarmak.

72- Su dökmek
Küçük abdest bozmak.

73- Su dökünmek
Yıkanmak.

74- Su etmek
Bir geminin içine herhangi bir yerinden su girmek veya su sızmak.

75- Su gelmek
Doğumdan önce amniyon sıvısı döl yolundan akmak.

76- Su gibi
Çok ıslak.

77- Su gibi akmak
1)zaman hızla geçmek; 2) para, yiyecek vb. bol bol gelmek

78- Su gibi aziz ol!

Su getirenlere iyi dilek olarak söylenen bir söz.

79- Su gibi bilmek (okumak)
Yanlışsız bilmek veya okumak.

80- Su gibi ezberlemek
Yanlışsız okuyabilecek kadar ezberlemek.

81- Su gibi olmak
Çok ıslanmak.

82- Su gibi terlemek
Çok terlemek.

83- Su görmemiş
Çok kirli (yüz, el).

84- Su götürür yeri olmamak
Başka türlü yorumlanacak bir yönü bulunmamak.

85- Su içene yılan bile dokunmaz
Düşman olsa bile su için kimseye dokunulmamalıdır.

86- Su içinde
En kötü şartlarda bile.

87- Su içinde kalmak
Çok terlemek, su gibi ıslanmak.

88- Su iktiza etmek
Gusül gerekemek.

89- Su kaçırmak
1)Su sızdırmak; 2) argo Baş ağrıtmak, can sıkmak.

90- Su kapmak
Yaralar azmak.

91- Su katılmamış
Kendine özgü olan durumu koruyan, başka bir etkiyle değişmemiş, bozulmamış olan.

92- Su kesmek
Sulanmak.

93- Su koyuvermek
1)Sebze ve et pişerken suyunu salıvermek; 2) argo Sözünde durmamak, cıvıtmak. 3) Vazgeçmek; 4) Beklenen görevi yapmamak.

94- Su vermek
1)Bitkileri sulamak; 2) Hayvanlara su içirmek; 3) İnsanlara içmek için su getirmek.

95- Su yapmak
Gemi veya sandalın içine dibinden su girmek

96- Su yürümek
İlkbahara doğru ağaçlar tomurcuklanmaya başlamak.

97- Su yüzü görmemiş
Su görmemiş.

98- Su yüzüne çıkmak
Bir süre örtülü kalmış bir iş veya sorun aydınlanmak, belli olmak.

99- Su yüzüne (üstüne) çıkmak
Görünür olmak.

100- Sudan çıkmış balığa dönmek
Herhangi bir sebeple ne yapacağını bilememek, çok şaşırarak.

101- Sudan geçirmek
1)Herhangi bir şeyi üstünkörü yıkamak; 2) Sabunlu çamaşırı durulamak.

102- Sular kararmak
Akşam olmaya başlamak.

103- Sular seller gibi
Bir metni yanlışsız söyleyecek kadar.

104- Suya göstermek
Hafifçe yıkamak.

105- Suya götürüp susuz getirmek
Herhangi bir işte akıl, zekâ, deneyim ve kurnazlıkla bir diğerini alt etmek.

106- Suya sabuna dokunmamak
1)Sakıncalı konularla ilgilenmemek 2) Davranışlarını kimseyi incitmeyecek biçimde ayarlamak.

107- Suya salmak
Boşuna harcamak.

108- Suyu baştan (başından) kesmek
İşin aslı üzerinde kesin bir şey söyleyip ayrıntılarını konuşmaya gerek duymamak.

109- Suyu çıkmak
Çok söz edildiği veya üzerinde yerli yersiz durulduğu için değerini yitirmek, önemsizleşmek.

110- Suyu görmeden paçaları sıvamak
Henüz hiçbir belirti yokken veya gereğinden çok önceden hazırlanmaya kalkışmak.

111- Suyu ısınmak (kaynamak)
İşbaşından uzaklaştırılması yaklaşmak veya gelmek.

112- Suyu kesilmiş değirmene dönmek
İşlemez, yararsız duruma gelmek.

113- Suyu seli kalmamak
Sulu yemek kaynaya kaynaya suyu azalmak.

114- Suyun akıntısına gitmek
Olayların veya durumun gelişmesine göre davranmak, uymak.

115- Suyun başı
1)suyun çıktığı yer, kaynak 2) Bir işin asıl yetkililerinin bulunduğu yer; 3) En çok yarar sağlanacak yer.

116- Suyuna gitmek
Suyunca gitmek.

117- Suyuna tirit
Baştan savma, değersiz, özensiz.

118- Suyunca gitmek
Bir kimseyi sinirlendirmeyecek biçimde davranmak.

119- Suyunu almak

Kaynatılan yiyeceğin suyunu ayırmak.

120- Suyunu çekmek

1)Yemek kaynayıp suyu kalmamak 2)Tükenmek

121- Suyunun suyu

Tavşanın suyunun suyu.

122- Taşı sıkça suyunu çıkarır

Birinin vücutça çok güçlü olduğunu belirtmek üzere söylenen söz.

123- Tavşanın suyunun suyu

İki şey arasındaki ilginin çok uzak olduğunu anlatan bir söz.

124- Tepesinden kaynar sular dökülmek

Başından aşağı kaynar sular dökülmek.

125- Ya huyundan ya suyundan

Bazı özellikleri olduğu gibi bir yerden, bir kimseden almış kimseler için kullanılan bir söz.

126- Yelkenleri suya indirmek

Direnmekten vazgeçip karşısındakinin dediğini benimsemek, kabul etmek.

127- Yerinde su çıkmak

Haklı bir sebep olmadan yerini bırakanlara veya bırakmak isteyenlere kınama ve engelleme amacıyla söylenen bir söz.

128- Yüreğine su serpmek

Bir kimseyi kaygı sebebinin ortadan kalkmasıyla veya yeniden umut verecek bir haberle ferahlatmak.

129- Yüzsuyu dökmek (?)

Onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.

130- Zemzem suyu ile yıkanmak.

Hiçbir suçu veya günahı olmamak.

